

ЯНГИЛАНИШ ВА ИННОВАЦИЯЛАР ДАВРИДА ЎЗБЕКИСТОН ДАВЛАТ ЁШЛАР ТЕАТРИНИНГ СТРАТЕГИЯСИ

Джураев Фарход Уктамович

*Ўзбекистон давлат ёшлар театри директори,
Қорақалпоғистон Республикасида хизмат кўрсатган маданият ходими,
Ўзбекистон давлат санъат ва маданият институти
"Маданият ва санъат менежменти" кафедраси доценти,
МДХга аъзо давлатлар Парламентлараро Ассамблеяси Маданият масалалари
бўйича Экспертлар Кенгаши эксперти.*

Калит сўзлар: *Театр менежменти, стратегик режаслаштириш, трансформация, икки тиллилик, инсон капитали, сунъий интеллект, инклюзив театр, халқаро ҳамкорлик.*

"Театр — бу шунчаки томоша эмас, балки миллатнинг маънавий қиёфасини шакллантирувчи ойнадир."

Константин Станиславский.

Замонавий санъат менежменти ва театршунослик концепциясида ижодий жамоанинг муваффақияти нафақат сахна асарларининг бадий савияси, балки стратегик режаслаштириш ва мослашувчанлик билан ҳам белгиланади.

Ўзбекистон давлат ёшлар театри бугунги кунда ўз ривожланишининг мутлақо янги босқичи — трансформация даврини бошдан кечирмоқда. Бу жараён анъанавий театр санъатини замонавий бошқарув тамойиллари билан уйғунлаштиришни назарда тутди.

1. Таҳлилдан амалиётга - ислохотлар бошланиши (2023 - 2026 йиллар)

"Режасиз қилинган иш — фақатгина омадга умид қилишдир, режа билан қилинган иш эса ғалабанинг ярмидир." Питер Друккер.

Ҳар қандай юксалиш замирида тизимли таҳлил ётади. 2023 йилнинг иккинчи ярмида театр фаолиятининг барча йўналишлари — ижодий жараёндан тортиб иқтисодий кўрсаткичларгача чуқур танқидий таҳлил қилинди. Мавжуд муаммоларни бартараф этиш бўйича ишлаб чиқилган "Йўл харитаси" 2024 йилда ўз мевасини берди.

Энг муҳим стратегик қарорлардан бири — вилоятлардаги томошабинларнинг катта эҳтиёжини ҳисобга олиб, труппа таркибида 7 нафар актёрдан иборат ўзбек гуруҳининг шаклланиши бўлди. Натижада, 2024 йилнинг илк чорагидаёқ "Ажаб хангомалар" спектакли билан республика бўйлаб кенг кўламли гастроллар ташкил этилди.

Бу ечим нафақат режавий кўрсаткичларни ортиғи билан бажариш, балки театр қамровини ижтимоий жиҳатдан кенгайтириш имконини ҳам берди.

2. 2025 - йил янгилааниш ва икки тиллик феномени

"Ёшлик — бу имкониятлар фасли, уни янги ғоялар билан бойитиш керак." Алишер Навоий

2025 йил театр тарихида натижадорлик ва ижодий рақобат йили бўлиб қолди. Февраль ойида Ўзбекистон давлат санъат ва маданият институтининг "Эстрада актёрлиги" йўналиши 4-курс талабаларидан 10 нафарининг ишга қабул қилиниши труппага янги энергия олиб кирди.

Бугунги кунда Ўзбекистон давлат ёшлар театри — рус ва ўзбек гуруҳлари алоҳида ва бир-бирини тўлдирган ҳолда юқори сифатли маҳсулот яратадиган, икки тилда бирдек маҳорат кўрсата оладиган ягона ва кучли механизмдир. Бу эса театрнинг томошабинлар аудиториясини максимал даражада кенгайтиришга, маданий хилма-хилликни таъминлашга хизмат қилмоқда.

3. Инсон капитали ва рақамли технологиялар.

"Таълим — бу дунёни ўзгартириш учун ишлатиш мумкин бўлган энг кучли қуролдир." Нельсон Мандела

"Инсон қадри учун" тамойили асосида театр раҳбарияти ходимларнинг профессионал ўсишига алоҳида эътибор қаратмоқда.

Бу йўналишда бир неча муҳим қадамлар ташланди:

Дуал таълим ташкил этилиши: Назария ва амалиётни уйғунлаштирган ҳолда кадрлар тайёрлаш тизими йўлга қўйилди.

Халқаро тажриба: Ходимлар хорижий давлатлардаги ёзги лабораториялар ва маҳорат дарсларида иштирок этиб, янги бадиий усулларни ўзлаштирдилар.

Тил ва маданият: Русийзабон ходимлар учун давлат тилини ўрганиш курслари ташкил этилиб, жамоанинг ижтимоий жипслиги мустаҳкамланди.

Сунъий интеллект (SI): Театрнинг барча ходимлари сунъий интеллект билан ишлаш бўйича махсус курсларни якунладилар. Бугунги кунда SI декорация эскизларини яратишдан тортиб, драматургик матнлар таҳлилигача бўлган жараёнларга фаол таъбиқ этилмоқда.

4. Халқаро муносабатлар ва барқарор иқтисодиёт

"Санъат — халқлар ўртасидаги энг қисқа ва энг самимий мулоқот йўлидир."

Иоганн Вольганг Гёте.

2025 йилда театр халқаро майдонда ўз брендини мустаҳкамлади.

Хорижий театрлар билан имзоланган меморандумлар доирасида реал гастроллар ва қўшма лойиҳалар амалга оширилди. Хорижий молиявий инвестицияларни жалб қилиш орқали янги спектакллар саҳналаштирилди, бу эса театр бюджетига валюта тушумларини таъминлади. Ушбу молиявий мустақиллик театрнинг нафақат маданий, балки барқарор иқтисодий субъект сифатидаги нуфузини оширди.

5. 2026-йил " Театрда ривожланиш натижалари йили". Келажак мақсадлари. "Келажак — бу бугунги қилинган ҳаракатларнинг мевасидир."

Виктор Гюго.

Театр жамоаси 2026 - йилни "Театрда ривожланиш натижалари йили" деб эълон қилиб, қуйидаги амбицияли мақсадларни белгилади.

Ижодий қамров: 7 та янги спектакль ва 6 та хорижий гастроль ташкил этиш.

Илм- фан интеграцияси: Ўзбекистон давлат санъат ва маданият институти билан ҳамкорликда 20 нафар ходимни дуал таълим асосида ўқитиш ва театр биносида

соҳавий иккита кафедралар филиалларини очиш. Инклюзивлик: Кўзи ожиз ва эшитишда нуқсони бўлган шахслар учун махсус спектакллар ва радиоспектакллар яратиш орқали театрнинг ижтимоий масъулиятини кенгайтириш.

Технологик инновация: Сунъий интеллект ёрдамида бошқариладиган инновацион спектаклларни жорий этиш.

Глобал ҳамкорлик: ЮНЕСКО билан ҳамкорликда миллий меросни акс эттирувчи лойиҳаларни амалга ошириш ва 9 млн рубль миқдорида қўшимча инвестиция жалб қилиш.

Ўзбекистон давлат ёшлар театрининг стратегик траекторияси — бу анъанавий санъатнинг рақамли келажак ва ижтимоий эҳтиёжлар билан муваффақиятли синтезидир. Тизимли ислохотлар, инсон капиталига тикилган сармоя ва технологик янгиланишлар театрни нафақат мамлакат, балки минтақа даражасидаги етакчи маданий инновация марказига айлантирмоқда.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. Мирзиёев Ш. М. "Маданият ва санъат соҳасини янада ривожлантириш чоратadbирлари тўғрисида"ги Фармон ва қарорлари.
2. Станиславский К.С. "Актёрнинг ўз устида ишлаши". Тошкент, "Янги аср авлоди", 2010.
3. Друккер П. "Менежмент вазифалари, масъулиятлари, амалиёти". — М., 2008.
4. Жўраев Т. "Замонавий театр менежменти: муаммо ва ечимлар". — Тошкент, 2022.
5. UNESCO Global Report "Re|Shaping Policies for Creativity", 2022.
6. Ўзбекистон давлат ёшлар театрининг 2023-2026 йилларга мўлжалланган ички стратегик ривожланиш дастури маълумотлари.